

מסורת הש"ס

(א) שבת ק"ו: (ב) ז"ל ה'ק.
(ג) יצ"י פתח"י וחסד' חולין
יב: ד"ה דמן פתח"י ש"ס לא.
ד"ה ועדלא, (ד) נ"ש רש"י
שבת לא, (ה) ז"ל לא, (ו)
(ז) לקמן כה: ד"מ פה:
(ח) ז"ל ונש וכן לקמן
בסמוך וכן לקמן כה: וד"מ
פה: איתא ונש חמס לפני
רש"י היה הגיטא ונש
הלך פ"י רש"י הכא ונש
כמו ונש, (ח) ברכות כ.
סנהדרין קי: ע"ש, (ט) ד"ה
ז"ל אחרי ד"ה סנפירין,
(י) ונש פ"י ה"ו, (י"א) ד"ה
העבודה אחרי ד"ה ביהמ"ס,
(י"ב) שמואל א יב.

הגהות הב"ח

(א) ג' ל' לזכר כפנין
הו יתני: (ב) שם ולא
יכול צ"ח בני אלס וכן
היה ה"א ל"ה ה"א
חמלה: (ג) שם ד' חזק וכן
ב"ה חזק ואסקי כ' מ"ה
חזק לך א"ן א"מרה:
(ד) שם ל' א"מרה ל"ה ולא
מדי וסבקינן ל"ה:
(ה) רש"י ד"ה וזה לא כ'ו
בזה"כ ודאמרין לעיל
מאימתי מקבל רב אמר
במנהג שמואל א"ר
בפסול חמלה ס"ד:
(ו) ר"ה כל מ"ן דפסע דלא
בני מיקרי ס"ד חזק
מ"ד משחדינא ל"ה חזק
כ' חזק דמדי ס"ד:
(ז) תנ"ך ד"ה שמואל כ'ו
שיש כ'ו כסלע אע"פ
שעדין ה"א מפרסם
ונשנה:

מוסף רש"י

השולח דג. שהיה ילד
ועמד מנעול ויס (שבת
ק"ו). כיון שישיב בו
כסלע. כדכח סלע חייב.
משום נטילת נשמה. דמו לא
חי (שם). אושעיא ועירא
דמן חבריא. ענין
השיעור. ולי נראה דאושעיא
ועירא היה נקדח דמן
חבריה משני השנים
(וחזין לא. וע"ש ב"ב).
ענינה טריות. רכות
(שבת לא).

רבינו גרשום

שייב בו כסלע חייב.
משום צידה ומשום נטילת
נשמה. אמר ל"ה. ר' יוסי
בר ר' אבין ובין סנפיריו.
א"ל. רב יוסף הא בין
סנפיריו ר' יוסי היא. כלבא.
גורן. משמואל הרמתי.
שהיה מבקש ומביא מר
אפי' בימי קציר חטים.
דכתיב הלא קציר חטים
וגו'. בתרייהו. דבי
נשיאה. אוליין. וכן קבילו
אנו. הנהו היו כמו קבילו אנו.
מעני העדה. עיקר הקדש.
היינו דבי נשיאה. קדש
אתרא. דחיקא. בני אדם
דחוקים.

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

כד.

עין משפט נר מצוה

בט א ב מ"י פ"א
מה' שבת ה' א
סמך לאון סה:

תורה אור השלם

1. ויהי אם מעני העדה
נעשתה לשגגה ועשו כל
העדה פר בן בקר אחד
לעלה לירח נידוח ל"ן
ומנחתו נקבט במשפט
ועשיר עזים אחד
לחזות: במדבר טו כד

רבינו חננאל

שמע לרב אשי דתני אמר
שמואל השולח דג מן הים
כיון שישיב בו כסלע חייב.
א' ל"ה איתו ובין סנפירין,
א"ל רב אשי דבי ר' יוסי
איתון, אמר ל"ה א"ל
הוא, אמר ל"ה רב אשי
ואמאי שבתק ל"י יוסי דמן
יוקרת רבן, א"ל גברא דלא
חס אמריה ואמריה עלי
דידי חייס. בריה ברתיה
מאי היא כ', כלבא. טוצר.
ר' יהודה נשיאה גור
נשיאה לא איתא מיטרא.
אמר שמואל הרמתי
שאמר הלא קציר חטים
היום וגו'. וכיון שקרא בא
המטר, הניע שפלות הדור
ליהודה בן גמליאל שהוא
פרס הדור וצוץ ואינו
נענה, איז לו לרור הנפקע
לכך, איז מי שעלתה בימיו
צרה ואין מי שראוי
להתפלל ולהשיב חמים,
חלש דעתיה ואתא מיטרא.
דבי נשיאה גור תענית ולא
אודיעניהו לר' יוחנן ולר'
אמי יוחנן נזיב בתעניתא
דאין בתרייהו גריירין. דבי
נשיאה גור תענית בעו
דחמי ולא [אתא] מיטרא.
תנא להו ויהי אם מעני
העדה נעשתה לשגגה,
משל לכלה בזמן שענייה
יפוח א"ן הנהך צריך בדיקה
כ', כלומר פרסני הדור
הוא דלא עביל. דבי אלפי
ידי לפני התיבה לפני ר'
אמי אמר (מוריד הגשם)
משיב הרוח אתא זיקא,
אמר מוריד [הגשם] אתא
מ"ה גבור דחוק דאירגא
וטרחנא ומייתני קידושא
ואבדלתא ומפנקא להו ידי
חובתייהו... וכן ההוא
שליחא דצבורא [נחית]
קמי דרבא, ושאלוהו ואמר
מקרי יוקי אנא ומקרינא
לכני עניי כבני עתירי ואית
לי פירא דכורי דמפרנסנא
מ"ה מינה כל מ"ן דקרי
משחיתא ל"ה בהו עד
דקרי. (ב) בימי רב יהודה
מכלו ואיתי מטרא, אמרי
אי משום תורה כלוה תנויי

(א) נראה דל"ל אמרי ל"ה וזה
כיון דהיה מלל ואמי
מכלא מלל לכו מלי אענינ
אי משום תורה וכו' מ"ל.

השולח דג מן הים. שולח
כמו מגזייה כיון שישיב
בו כסלע (א) שעדיין הוא מפרסם
ונשנה שמפרסם חזר והשליכו לים
חייב משום נטילת נשמה שהיא א"ל
מלאכה דתנן (שבת דף עג.) השומעו
המפשיטו גבי אצות מלאכות:
הא

ועל ברתיה לא חס עלי דידי היכי חייס בריה מאי היא יומא חד הו
אגרי ל"ה אגרי בדברא נגה להו ולא אייתי להו ריפתא אמרו ל"ה
לבריה (ב) כפינן הון יתבי תותי תאיתא אמר תאנה תאנה הוציא
פירותך ויאכלו פועלי אבא אפיקו ואכלו אדהכי והכי אתא אבוה אמר
להו לא תינקטו בדעתייכו דהאי דנגהנא אמצוה טרחנא ועד השתא הוא
דסגאי אמרו ל"ה רחמנא לישבעך כי היכי דאשבען ברך אמר להו מדהכי
אמרו הכי והכי הוה מעשה אמר לו בני אתה הטרחת את קונך להוציא
תאנה פירותיה שלא בזמנה יאסף שלא בזמנו ברתיה מאי היא הויה
ל"ה ברתא בעלת יופי יומא חד חזיא להוהא גברא דהוה כריא בהוצא
וקא חזי לה אמר לו מאי האי אמר ל"ה רבי אם ללוקחה לא זכיתי לראותה
לא אזכה אמר לה בתי קא מצערת להו לברייא שובי לעפרך ואל יכשלו
ביך בני אדם (ג) הויה ל"ה הוהא חמרא כדהו אגרי לה כל יומא לאורתא
הו משדרי לה אגרה אגבה ואתיא לבי מרה ואי טפו לה או בצרי לה
לא אתיא יומא חד אינשו זוגא דסנדלי עלה ולא אזלה עד דשקלונהו
מינה והדר אזלה אלעזר איש בירתא כד הו חזו ל"ה גבאי צדקה הו
טשו מיניה דכל מאי דהוה גביה יתיב להו יומא חד הוה סליק לשוקא
למזיב נדוניא לברתיה חזויהו גבאי צדקה טשו מיניה אזל ורהט בתרייהו
אמר להו אשבעתיכו במאי עסקיתו אמרו ל"ה ביתם ויתומה אמר להן
העבודה שהן קודמין לבתי שקל כל דהוה בהדיה ויהי פש ל"ה חד
זוגא זבן (ד) ל"ה חזי ואסיק שדייה באכלבא אתאי דביתיה אמרה לה
לברתיה מאי אייתי אבוך אמרה לה כל מה דאייתי באכלבא שדייה אתיא
למיפתח בבא דאכלבא חזת אכלבא דמליא חזי וקא נפקא בצניורא דדשא
ולא מיפתח בבא מחזי אולא אמרה ל"ה מדרשא אמרה ל"ה בא וראה
מה עשה לך אוהבך אמר לה העבודה הרי הן הקדש עליך ואין לך בהן
אלא כאחד מעניי ישראל ר' יהודה נשיאה גור תעניתא בעי רחמי ולא אתא
מיטרא אמר כמה משמואל הרמתי ליהודה בן גמליאל אוי לו לדור
שכן נתקע אוי לו למי שעלתה בימיו כ' חלש דעתיה ואתא מיטרא דבי
נשיאה גור תעניתא ולא אודיעניהו לרבי יוחנן ולר' אמי יוחנן נזיב בתעניתא
דאין בתרייהו גריירין דבי נשיאה גור תעניתא ולא אתא מיטרא תנא להו אושעיא
ועירא (ה) דמן חבריא ויהי אם מעני העדה נעשתה לשגגה משל לכלה
שהיא בבית אביה כל זמן שענייה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה ענייה
טרומות כל גופה צריכה בדיקה אתו עבדיה ורמו ל"ה סודרא בצואריה
וקא מצער ל"ה אמרו (ו) (ל"ה) בני מאתיה שבקיה דהא נמי מצער לן
ביון דחזינן דכל מיליה לשום שמים לא אמרי ל"ה (ז) מידי ושבקין ל"ה אתון נמי שבקוהו רבי גור
תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה אילפא ואמרי לה רבי אילפי (ח) אמר משיב הרוח (ח) ונשא זיקא
מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ל"ה מאי עובדך אמר ל"ה דיינא בקוסמא דחיקא דלית ביה חמרא
לקידושא ואבדלתא טרחנא ואתינא חמרא לקידושא ואבדלתא ומפיקנא להו ידי חובתייהו רב איקלע
להוהא אתרא גור תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה שליחא דצבורא אמר משיב הרוח ונשב
זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ל"ה מאי עובדך אמר ל"ה מיקרי דרדקי אנא ומקרינא
לכני עניי כבני עתירי וכל דלא אפשר ל"ה לא שקלינא מיניה מידי ואית לי פירא דכוורי וכל מ"ן
דפשע משחדינא ל"ה מינייהו ומסדרינן ל"ה ומפייסין ל"ה עד דאתי וקרי רב נחמן גור תעניתא
בעא רחמי ולא אתא מיטרא אמר שקלה לנחמן חבוטו מן גודא לארעא חלש דעתיה ואתא מיטרא
רבה גור תעניתא בעי רחמי ולא אתא מיטרא אמרו ל"ה והא רב יהודה כי הוה גור תעניתא
אתא מיטרא אמר להו מאי אעביד אי משום תנויי אנן עדיפינן מינייהו דכשני דרב יהודה (ט) כל תנויי
בנויקן

ביון דחזינן דכל מיליה לשום שמים לא אמרי ל"ה (ז) מידי ושבקין ל"ה אתון נמי שבקוהו רבי גור
תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה אילפא ואמרי לה רבי אילפי (ח) אמר משיב הרוח (ח) ונשא זיקא
מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ל"ה מאי עובדך אמר ל"ה דיינא בקוסמא דחיקא דלית ביה חמרא
לקידושא ואבדלתא טרחנא ואתינא חמרא לקידושא ואבדלתא ומפיקנא להו ידי חובתייהו רב איקלע
להוהא אתרא גור תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה שליחא דצבורא אמר משיב הרוח ונשב
זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ל"ה מאי עובדך אמר ל"ה מיקרי דרדקי אנא ומקרינא
לכני עניי כבני עתירי וכל דלא אפשר ל"ה לא שקלינא מיניה מידי ואית לי פירא דכוורי וכל מ"ן
דפשע משחדינא ל"ה מינייהו ומסדרינן ל"ה ומפייסין ל"ה עד דאתי וקרי רב נחמן גור תעניתא
בעא רחמי ולא אתא מיטרא אמר שקלה לנחמן חבוטו מן גודא לארעא חלש דעתיה ואתא מיטרא
רבה גור תעניתא בעי רחמי ולא אתא מיטרא אמרו ל"ה והא רב יהודה כי הוה גור תעניתא
אתא מיטרא אמר להו מאי אעביד אי משום תנויי אנן עדיפינן מינייהו דכשני דרב יהודה (ט) כל תנויי
בנויקן